

13. Vi går tilbage ad Østre Længdevej til 3. tværvæg, som er hospitalets vest-øst hovedakse mellem de 2 portbygninger, **forbi bygning F & pav. 4-3 til Sygeplejeboligen og Vestre Portbygning** ud til **Charlotte Muncks Vej**, efter hospitalets første forstanderinde, som havde ry for sandelig at styrede sine sygeplejersker, der boede i boligen.

14. Derefter går vi ned ad Vestre Længdevej, forbi **"Badebygningen"** som var en fysiurgisk afd. Nyrops forbillede var her er romersk terme, som var en badeanstalt. Meget speciel bygning. Her er også andre funktioner i dag.

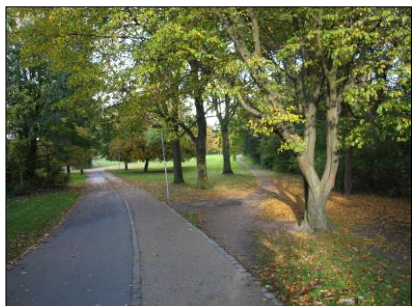
15. Slutbemærkninger: Når vi forlader hospitalet, så tænk over det haveanlæg, der er på hospitalet og hvis opr. havearkitekt var **stadsgartner Glæsel**, som også udformede Bispebjerg Kirkegård i 1902-03. Et aktiv for hospitalet, som hjælper på helbredelsen. Undervejs både i parken og på hospitalet, læg mærke til skulpturerne, udover de nævnte. Ved skulpturerne står et skilt med kunstner og opstillingsår.

Læs mere om Hospitalets og parkens historie i Lokalhistorisk Selskabs Historiske Notat nr. 25: Emdrup og Oppe på Bjerget. – også om Grundtvigskirkens historie med de tilstødende kirker, - tillige med Kirkegårdens historie og selv om det tilgrænsende Emdrup. Oppe på Bjerget er Bispebjerg (omkring kirken).

Lokalhistorisk Selskab for Brønshøj, Husum og Utterslev. Kontakt se hjemmesiden: www.lokalhistorie-bhu.dk. Formand Bo Örström, Dyssevænget 74, 2700 Brønshøj – mail bo.oestroem@gmail.com
!0 turfoldere kan også downloades fra www.agendaforening.nordvest.dk

Agendaforeningen Nordvest, Karens Hus, Bispebjerg Bakke 8, 2400 København NV. 2400 København NV. Kontakt: Formand Tom Jørgensen.
2.tom.joergensen@gmail.com , Hjemmeside: www.agendaforening-nordvest.dk
Download 10 turfoldere herfra

Tekst og rutelægning: Chr. Kirkeby, Lokalhistorisk Selskab aug. 2009

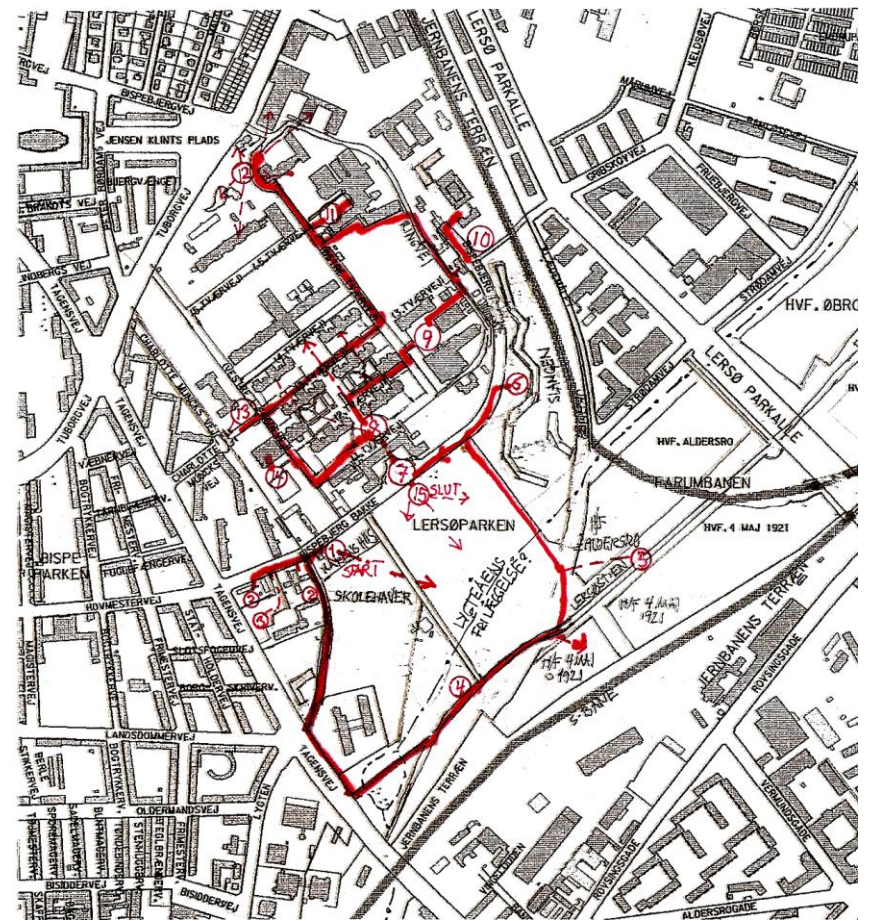
Lersøparken, stien var kommunegrænsen Mellem København og Brønshøj-Rødovre Sogn

Bispebjerg Hospital, hovedindgangen Administrationsbygningen.

Kvartervandring Lersøparken og Bispebjerg Hospital

Tilrettelagt af: Lokalhistorisk Arkiv Bispebjerg-Nordvest i Lokalhistorisk Selskab for Brønshøj, Husum og Utterslev i Kulturhus Bispebjerg-Nordvest, Tomsgårdsvej 35, og Agendaforening Nordvest, i Karens Hus, Bispebjerg Bakke 8, 2400 København NV.

Start fra Karens Hus Bispebjerg Bakke 8, 2400 København NV.

1. Karens Hus hører under Kulturhus Bispebjerg-Nordvest og er hjemsted for **Agendaforeningen Nordvest**, hvor man har etableret en byøkologisk have med vandløb m.m. Desuden er der **Foreningen Grøn Hverdag**. Husets oprindelige del stammer fra 1913, 3 år efter **Lersøparkens** etablering af jord fra bygning af Bispebjerg Hospital i 1910. Det var den første park man fik i de indlemmede distrikter i København i 1901-02.. I 1925 fik huset sin nuværende form, nu som Kioks/"slikhus" og blomsterforretning i tilbygning i 1936 bestyret. Udsalget var tænkt som tilbud til besøgende til hospitalet. Der har i huset siden huset en Boldklub under Københavns Idrætspark, og senere en udflytterbørnehave. Det har stået tomt en periode, og si-

den 2005 har Agendaforeningen Nordvest haft til huse her. I Lersøparken ligger også en afdeling af skolehaverne med kontor i Karens Hus.

2. Bispebjerg Kulturcenter er en forening, som blev etableret under krigen af lokale foreninger ved et stort møde på Grundtvigsskolen i 1944. I 1948 fik man den første barak, som blev kaldt **Krisebørnehaven** og året efter den næste barak, populært kaldet **Ungdomsbarakken**, som reelt fungerede som kultur- og medborgerhus. Den første barak ligger på hjørnet til Tagensvej og er i dag spejderhytte for Det danske Spejderkorps, og Ungdomsbarakken er nedrevet i 2007. Dermed forsvandt meget kulturhistorie om bydele. I 1972 blev Krisebørnehaven flyttet ind i et nybyggeri på Bispebjerg Bakke 6, som også er et egentlig Kulturhus, som ligger oven på børnehaven. Huset ligger på skrænt, så børnehaven har fri facade til terræn. Fra 2008 hører huset ind under Bispebjerg-Nordvest Kulturhus. Men allerede i 1958 blev den første del af et tænkt projekt til et stort medborgerhus, som arkitekten Edvard Heiberg havde lavet skitseprojekt til, opført på **Tagensvej 188**.

3. Ved indgang fra Bispebjerg Bakke 6, ligger **H/F Bakkehaverne**, som er nytteløse, kun beregnet til dagopholdet i modsætning til kolonihaverne.

4. Nordøst for den oprindelige tracé af Hareskovbanen, udgående fra Lygten Station, ligger **Kolonihaveparken**, som strækker sig helt op til Lyngbyvej. Den har med **Aldersro** har ligget der, skønnen fra 1912, derpå fulgte anlægget af **H/F 4. maj 1921**, derefter **H/F Øbro**, **H/F Blomsten**, **H/F Venner** og **H/F fremtiden**. Fra ca. 1880 til 1920'erne var området **losseplads med latrin station**. Således at bønderne kunne få "lorten" omdannet til gødning. Derfor er der i kolonihaveområdet begrænsning for, hvad man må dyrke af grønsager m.m.

6. På Bispebjerg Bakke 18-22 på **Stadsgartnerens oprindelige planteskole** har håndværkerforeningen med støtte bl.a. fra Realdanica med billedhuggeren Bjørn Nørgaard (& Boldsen og Holm Arkitekter), som havde sin første barndom på Svanevej i Nordvestkvarteret, bygget boligerne **"Slangen"** (også kaldet **"Bølgen"**) og så er byggeriet karakteriseret. Det er et meget specielt byggeri som "slanger" sig langs terrænet og der er ikke mange lige vægge i huset, mere et "Hundertwasserhus" på Bispebjerg Bakke 18-26 i 2 blokke, første indflyttere dec. 2006.

7. Vi nu inde på **Bispebjerg Hospital** (se navnet på facaden) bygget 1908-13, gennem hovedporten i Administrationsbygningen i nr. 23, man iagttager bygningen med de 2 hjørnetårne. Med det oprindelige vandtårn inde på hospitalet, med porten er det inspireret af Københavns Byvåben, hvor "bølgerne er Lersøen, som den gang eksisterede som vådeområde. Vender i om, har vi ud til parken statuen af **"Den humane Sygeplejerske"** udført af billedhuggeren J.J. Bregne i 1941. At hun holder barnet på den forkerte arm, som sygeplejerskerne siger, er bevist fra kunstnerens side, for at vise deres faglige dygtighed.

8. Inde på hospitalet ser vi op ad **Midterpromenadens** mange trapper mellem de **6 pavilloner med 2 operationsbygninger**. Det er hospitalet oprindelige område,

som det fremstod ved indvielsen i 1913 med øvrige servicebygninger. **Pavillonerne har nr. 1 til 6** og nr. 1-3 & 2-4 har en forbindelsesgangbygning med **operationsbygningerne A-M & D-K**. I pav. 1-2 udgår forbindelsesgangen fra 1. sal og i pav. 3-4 i stueetagen. Af hensyn til udluftning var der i hver ende en 16 sengestue, som senere blev delt i 2 med en gang imellem, så det blev omdannet til 8 sengestuer. I 80'erne blev det omdannet til kun 3-sengstuer med tilknyttet kørestolstoilet og baderum, som ved de øvrige sygestuer. Alle sygepavilloner har en egen have omgivet med murstensmure. Betegnelserne på pavillonerne er de oprindelige og i dag har de forskellige funktioner som eksempelvis ambulatorier m.m. I midterpromenadens murværk ses 2 granitrelieffer på 2.10 m højde, som hedder **"Kærligheden til de Syge"** og **"Glæden ved det genvundne helbred"**, af billedhugger Rasmus Harboe. Mellem pav. 5-6 har vi Anders Bundgaards **"Den lille Gefion"** fra 1897, som var forarbejde til Gefionspringvandet fra 1908. Dette lille kunstværk blev hjemløs, så den daværende Hospitalsinspektør fik den opstillet i 1985. Øverst oppe foran bygn. F. ligger hospitalets kirurgiske afdelinger. Nord-, & vestfløjen er fra 1942/43 og østfløj/vestibule fra 1963/64, hvor vi finder en dam med stor granitmindsten for finansborgmester Jens Jensen, som i perioden var kommunens bygherre.

9. Vi går mod øst til Østre Længdevej til **Maskinhusgården**, hvor vi mod syd har **Centralvaskeriet med vaskehallen** fra 1918. Maskinhuset ligger bagerst i midten med skorsten og **Køkkenbygningen** mod nord, alle bygninger, tegnet af Nyrop, Københavns Rådhus' arkitekt.

10. Derefter går vi ned ad 3. tværevej til **Østre Portbygning** og videre til **"Welandershjemmet"**, som er børnepsykiatrisk afdeling fra 1915. Den blev udvidet med en atriumgård i 1967, som fint indpasser sig den opr. Bygning. **Ungdomspsykiatrien**, som 1998 fik en ny bygning nord for atriumgården, som må betegnes som cigarkassearkitektur. Welandershjemmet var oprindeligt en privat institution for børn med medfødt syfilis, administrativt uden for hospitalet og først i 1954 blev det en del af hospitalet.

11. Derefter kommer vi til **bygn. L**, eller opr. **Lersøparkhospitalet**, i daglig tale **"Lersøen"**, som blev bygget i 1956-63, opr. Beregnet til lungetuberkuløse patienter, men ved færdiggørelsen var den sygdom bekæmpet, men er nu en del af hospitalets centrale medicinske afdelinger. Der er 2 sengefløje på 7 etager og 3 "lave" bygninger med vestibule (hvor Nyrops arbejdsmodel til bygningerne står i glasmonstre) samt ambulatorier og operationsstuer.

12. For enden af Østre Længdevej har vi hospitalets kapel og patologisk institut. Bemærk instituttets opr. Hoveddør med dødningehoved i granitrammen øverst. Ud til Tuborgvej har vi **Nordre Portbygning**, som rammer den østlige sigtelinie fra Grundtvigskirken. Mod øst ligger sygeplejerskerskolen m.m. og børnehaven for personalet. Ud for Kapellet ligger bag Bygning E., psykiatrisk afdeling, bygget i 1938 ud til Tuborgvej har vi et parkanlæg med en lille sø med bro og andehus ud til Tuborgvej.